

Хмельницький
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

КАЛЕНДАР
ЗНАМЕНИТИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

НА 1996 РІК

м. Хмельницький

11/27

Відбір літератури до покажчика закінчено у
серпні 1995 року.

Складач:

С.Р. МИХАЙЛОВА

Науковий редактор:

П.Я. СЛОВОДЯНИК,
кандидат Іст. наук

Відповідальний
за випуск:

С.Л. КАРВАН

Черговий "Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 1996 рік" містить матеріали про визначні події Історії, суспільно-політичного та громадського життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, чиї життя і діяльність пов'язані з Хмельниччиною.

Показчик відкривається хронологічним переліком основних дат 1996 року. Деякі з них супроводжуються текстовими довідками та бібліографічними списками літератури. Такі дати позначені у переліку зірочками (*).

В бібліографічних списках література групується у логічній послідовності. Іноді, за браком матеріалу, до них включено джерела, які відсутні в нашій бібліотеці.

Видання розраховане на бібліотечних, музейних працівників, викладачів та студентів, всіх, хто цікавиться краєзнавством.

Радимо використовувати показчик для відзначення ювілейних і пам'ятних дат, вшанування видатних земляків. Пропонуємо звертатись також до інших тематичних краєзнавчих бібліографічних посібників, та до щорічника "Література про Хмельницьку область".

В разі відсутності потрібної літератури у Вашій бібліотеці замовляйте її по МБА.

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ
НА 1996 РІК

- 1 СІЧНЯ* - 130 років з часу заснування Кам'янець-Подільської центральної міської бібліотеки Ім.В.П.Затонського.
- 1 СІЧНЯ - 5 років з часу виходу першого номеру газети "Кам'янець-Подільський вісник" - органу Кам'янець-Подільської міської Ради народних депутатів.
- 1 СІЧНЯ - 75 років від дня народження П.М.Шморгуна - українського історика, доктора історичних наук, професора, заслуженого діяча науки України. Народився в с.Осламово Вінківського району.
- 10 СІЧНЯ - 120 років від дня народження В.І.Яворського - геолога та палеонтолога, Героя Соціалістичної Праці, заслуженого діяча науки і техніки Росії, лауреата Державної премії СРСР. Народився в м.Кам'янець-Подільському (1876-1974).
- 12 СІЧНЯ - 80 років від дня народження В.С.Слободзяна - Героя Радянського Союзу, уродженця с.Бахматівці Хмельницького р-ну (1916-1942).

- 16 СІЧНЯ - 75 років від дня народження І.Я.Бойчака - критика, прозаїка, кандидата філолог.наук. Автор численних нарисів, рецензій про творчість українських письменників. Народився у с.Піддубці Славутського району (1921-1972)
- 23 СІЧНЯ - 75 років від дня народження С.І.Хоптяра - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Грабина Ярмолинецького району (1921-1945).
- 23 СІЧНЯ* - 75 років від дня народження В.С.Семеновського - українського поета. Автор збірок "Де Дністер і Збруч", "В єдинім строю", "Сяйво калини", "Солов'ї прилетіли". Народився в с.Кривин Славутського району (1921-1992).
- 27 СІЧНЯ - 75 років від дня народження О.М.Сидоршина - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Йосипівка Старосинявського району (1921-1945).
- СІЧЕНЬ - 75 років з часу виходу першого номеру газети "Трудівник Полісся" - органу Славутської районної Ради народних депутатів.

- 3 ЛЮТОГО* - 90 років від дня народження С.В.Кукурузи - українського і казахського художника-графіка. Народився в с.Подільське Кам'янець-Подільського району (1905-1979).
- 15 ЛЮТОГО - 75 років з дня народження Д.І.Брика (1921-1992) - краєзнавця Поділля, художника, мистецтвознавця, педагога. Уродженець Красnodарського краю. З 1944 р. проживав у Кам'янці-Подільському.
- 15 ЛЮТОГО - 130 років від дня народження Г.П.Житецького - Історика, літературознавця. Син П.Г.Житецького. Народився у м.Кам'янці-Подільському (1866-1929).
- 16 ЛЮТОГО - 80 років від дня народження В.М.Баженова - російського прозаїка, члена обласної організації Спілки письменників України. Автор книг "Лесная повесть", "Одолень - корень", "Лесной хирург", роману-диалогії "Сохрани солнце" та ін. Народився в с.Капшино Калінінградської області (1916-1995), з повоєнного часу проживав на Хмельниччині

- 17 ЛЮТОГО - 85 років від дня народження та 55 років з дня смерті. (у жовтні) Ш.Р.Гольденберга - поета, прозаїка. Автор книжок "У тривозі народжені", "Вірші та балади", "Мати", "Сонячна соната", "Вибране". Народився в с.Купіль Волочисккого району (1911-1941).
- 23 ЛЮТОГО - 75 років від дня народження М.І.Щербаня - українського фізика-географа, дослідника Поділля, доктора географічних наук, професора, віце-президента Географічного товариства України, Народився в с.Зарічанка Чемеровецького району.
- 2 БЕРЕЗНЯ - 75 років від дня народження В.П.Фарфоровського - вченого-педагога, доктора педагогічних наук, професора. Народився в с.Турчинцях Городоцького району (1921).
- 14 БЕРЕЗНЯ - 75 років від дня народження С.Д.Козака - українського співака і композитора, народного артиста України. Народився в с.Старий Кривин Славутського району (1921-1993).
- 16 БЕРЕЗНЯ - 125 років від дня народження М.Г.Бурачека - українського живописця-пейзажиста, заслуженого діяча ^{мистецтв} України. Народився в Летицєві (1871-1942). 5

30 БЕРЕЗНЯ - 80 років від дня народження Д.М.Добро-
чаєвої - українського ботаніка, доктора
біологічних наук, заслуженого діяча науки
України, лауреата Державної премії Украї-
ни. Уродженка с.Хижники Старокостянтинівсь-
кого району.

БЕРЕЗЕНЬ* - 435 років з часу заснування м.Старокостян-
тинова.

БЕРЕЗЕНЬ - 85 років від дня народження М.А.Храновсь-
кого (1911-1943) - керівника Проскурівсь-
кого підпілля. Народився в м.Одесі, зго-
дом сім'я переїхала і проживала у с.Гатна
Деражнянського району.

10 КВІТНЯ - 80 років від дня народження В.Я.Мех -
краєзнавця Хмельниччини.

18 КВІТНЯ - 80 років від дня народження В.С.Бабляка -
українського письменника. Автор роману-
трилогії "Вишневий сад", дилогії "Хванчик"
ряду оповідань. Народився в с.Великий
Хванчик Дунаєвського району (1916-1970).

21 КВІТНЯ* - 90 років з часу заснування "Просвіти"
на Поділлі.

- 22 КВІТНЯ - 70 років від дня народження Д.П.Фастенко - українського живописця та графіка. Народився в м.Кам'янець-Подільському.
- 23 КВІТНЯ - 105 років від дня народження О.В.Багрія - українського, російського та азербайджанського літературознавця, фольклориста, ^{брат} ~~професора~~ ^{Академіка} ~~професора~~. Народився в Летичеві (1891-1949).
- 25 КВІТНЯ - 70 років від дня народження О.С.Алексеевої - доктора сільсько-господарських наук, ^{Академіка} ~~професора~~. З 1971 року працює в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському Інституті. Уродженка Дніпропетровської області.
- 26 КВІТНЯ - 65 років від дня народження В.П.Шептицького - краєзнавця Хмельниччини, публіциста, члена Спілки журналістів України.
- 27 КВІТНЯ - 80 років від дня народження Ентушка М.М. - Історика - краєзнавця Хмельниччини, одного з організаторів краєзнавчого руху на Старокостинівщині.
- 28 КВІТНЯ - 75 років з дня народження М.П.Мевша - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Подолянське Деражнянського району (1921-1944).

- КВІТЕНЬ* - 850 років з часу літописної згадки про Меджибіж.
- 3 ТРАВНЯ - 35 років від дня смерті О.І.Барановича - відомого українського історика-славіста, доктора історичних наук. Народився в м.Старокостянтиніві (1892-1961).
- 5 ТРАВНЯ - 65 років від дня народження М.К.Кондратюка - українського співака, педагога, музично-громадського діяча, народного артиста СРСР. Народився в м.Старокостянтиніві (1931).
- 15 ТРАВНЯ - 75 років від дня народження І.Г.Рисюка - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Соколівка Ярмолинського району (1921-1945).
- 18 травня - 55 років від дня народження О.М.Приходнюка - українського археолога, поділезнавця, доктора історичних наук, лауреата Державної премії України (1991). Народився в м.Хмельницькому.
- 21 ТРАВНЯ - 60 років від дня народження І.В.Рибницького - поета. Автор збірок "Озброєне серце", "Хвиліні і хвилі", "Вишнева задума", "Свідок весни", "Дуни близькі і далекі". Народився в с.Цвітоха Славутського району.

- 31 ТРАВНЯ - 100 років від дня народження О.С.Осліковської - прозаїка, публіциста, кандидата економічних наук, почесного громадянина м.Летичева. Народилася в м.Летичеві (1896-1990).
- ТРАВЕНЬ* - 95 років з часу заснування Хмельницької державної обласної універсальної наукової бібліотеки ім.М.Островського.
- ТРАВЕНЬ* - 200 років від дня народження С.Х.Хотовицького - відомого російського та українського акушера і педіатра, академіка Петербурзької МХА, заслуженого професора. Народився в М.Красилові (1796-1885).
- 1 ЧЕРВНЯ - 75 років від дня народження І.І.Сварника - поета, прозаїка, перекладача. Автор книжок "На чисту воду", "Персональний барліг", "Байки", "Гринько на груші" та ін. Народився в с.Лисогірка Дунаєвського району (1921-1989).
- 7 ЧЕРВНЯ - 110 років від дня народження К.В.Широцького (1886-1919) - краєзнавця Поділля, етнографі фолклориста. У 1906 році закінчив Кам'янець-Подільську духовну семінарію. З 1918 року працював професором Кам'янець-Подільського Українського державного університету.

Досліджував мистецтво, культуру, Історію, побут, звичаї, фольклор України й Поділля XIX - поч.XX ст. Учасник 7-ми подільських етнографічних експедицій (1909-1914).

7 ЧЕРВНЯ - 55 років від дня народження В.В.Нечитайла - Історика, кандидата Історичних наук, поета, першого лауреата обласної літературної премії ім.В.Булаєнка. Народився в с.Пилипівка на Житомирщині. Живе і працює в м.Кам'янці-Подільському.

9 ЧЕРВНЯ - 50 років від дня народження В.О.Лінника - поета. Автор збірок поезій "До мети", "Пшеничний пам'ятник" та ін. Народився в с.Судилків Шепетівського району.

10 ЧЕРВНЯ - 90 років від дня народження А.П.Бринського - прозаїка, Героя Радянського Союзу. Автор книг "По той бік фронту", "Партизанський кур'єр", "Бойові супутники мої", "Моя Андріївка". Народився в с.Андріївка Чемеровецького району (1906).

12 ЧЕРВНЯ - 115 років від дня народження Ф.Ф.Лендера - Інженера-конструктора, артилериста, професора. Народився в м.Дунаївцях (1881-1927).

14 ЧЕРВНЯ - 65 років з часу виходу першого номеру газети "Життя Теофіпольщини" - органу Теофіпольської районної Ради народних депутатів.

- 17 ЧЕРВНЯ - 95 років від дня народження М.Я.Сенгалевич - прозаїк, перекладачки, учасниці І з'їзду письменників СРСР. Автор десятка книг, серед яких "Чарівний мазок", "Вірші та оповідання", "Спогади про Коцюбинського" та Ін. Народилася в м.Кам'янці-Подільському (1901-1975).
- 27 ЧЕРВНЯ - 50 років від дня народження В.Г.Баталова - прозаїка, драматурга. Автор прозових книжок "Останній слід Цезаря", "Інтерв'ю не для преси". Народився в с.Крупець Славутського району.
- ЧЕРВЕНЬ - 75 років з часу виходу першого номеру газети "Зоря Надгориння" - органу Ізяславської районної Ради народних депутатів.
- 2 ЛИПНЯ - 70 років від дня народження К.С.Беркута - художника станкового живопису. Народився в с.Григорівці Старокостянтинівського району.
- 14 ЛИПНЯ - 60 років від дня народження А.О.Копилова - Історика - славіста, поділезнавця, кандидата Історичних наук, професора, ректора Кам'янець-Подільського педінституту. Народився в м.Шепетівці.

- 14 ЛИПНЯ - 85 років від дня народження Е.Ф.Шамрая -
доктора біологічних наук, професора, заслу-
женого діяча науки України. Народився в
с.Новоселиці Полонського району (1911-1980).
- 17 ЛИПНЯ - 75 років від дня народження В.З.Вайсера -
Героя Радянського Союзу. Народився в м.Хмель-
ницькому.
- 18 ЛИПНЯ - 110 років з дня народження Г.С.Верейського -
російського графіка, народного художника
Росії, лауреата Державної премії СРСР. Наро-
дився в м.Хмельницькому (1886-1962).
- 20 ЛИПНЯ - 75 років від дня народження О.М.Вікул -
української балерини з діаспори, автора ба-
гатьох хореографічних праць. Народилася в
м.Кам'янці-Подільському. Проживає в м.Сіль-
вер Спрінг (США).
- 25 ЛИПНЯ* - 130 років від дня народження М.П.Левицького
- українського письменника, публіциста. Народив-
ся в с.Вихидівка Ярмолинецького району
(1866-1932).
- 26 ЛИПНЯ - 55 років від дня народження Т.А.Северник -
поетеси. Автор збірок поезій "Серце вміє
кохати", "На ранковій землі", "Луни дня",
"Срібна папороть", "Озаріння серцем",

"Джерельні веретена". Народилася в м.Старо-
костянтиніві.

5 СЕРПНЯ - 75 років з часу виходу першого номеру газети
"Новий шлях" - органу Полонської районної
Ради народних депутатів.

2 СЕРПНЯ - 75 років від дня народження З.А.Сугерова -
Героя Радянського Союзу. Народився в с.Ходо-
рівці Кам'янець-Подільського району (1921-
1943).

11 ВЕРЕСНЯ - 95 років від дня народження С.Г.Колчинського -
заслуженого артиста України. Працював в
Хмельницькому обласному театрі ім.Г.І.Пет-
ровського з 1946 по 1975 р.

13 ВЕРЕСНЯ - 60 років від дня народження В.Т.Михайличенка -
поета -шестидесятника. Працював у Хмельниць-
кій райгазеті "Прибузька зоря" (1969-1971).

27 ВЕРЕСНЯ - 65 років від дня народження Р.І.Силіна -
доктора технічних наук, професора. З грудня
1974 року - ректор ХТУП. Народився в м.Курську.

ВЕРЕСЕНЬ - 900 років з часу заснування м.Ізяслава
(1096 р.) /3

- ВЕРЕСЕНЬ - 55 років з часу створення Проскурівської підпільної організації в тилу німецько-фашистських окупантів.
- 1 ЖОВТНЯ - 85 років Ід дня народження М.П.Майборського - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Зіньки Білогірського району (1911-1986)
- 4 ЖОВТНЯ - 105 років від дня народження О.Ф.Бургардта (Д.Клена) - поета, перекладача, літературознавця. Народився в с.Сербенівці Старокостянтинівського району (1891-1947).
- 10 ЖОВТНЯ - 75 років від дня народження П.Т.Писаренка - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Станіславівк Віньковецького району (1921).
- 18 ЖОВТНЯ - 55 років з дня смерті В.Д.Свідзінського (1885-1941) - поета, перекладача. Закінчив Кам'янець-Подільську духовну семінарію. Дитячі роки провів у с.Моломолинцях Хмельницького району. Працював редактором "ам"янецької філії ДВУ, архіварлусом Кам'янецького ІНО (1921). У Кам'янці видав першу збірку "Ліричні поезії". Автор книг "Промисли Поділля", "Вересень", "Поезії". Був репресований 1941 р. Реабілітований посмертно 30.03.1964 р.

- 22 ЖОВТНЯ - 80 років від дня народження М.М.Паламарчука - українського економіста, академіка АН України, заслуженого діяча науки України. Народився в с.Воробіївка Полонського району (1916) - 26.02.
- 24 ЖОВТНЯ - 85 років від дня народження М.К.Делегея - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Комини Ізяславського району (1911-1945).
- 25 ЖОВТНЯ - 105 років від дня народження М.В.Езерського - російського письменника. Автор тетралогії "Влада і народ", повісті "Дмитрій Донський" та ін. Народився в м.Ізяславі (1891-1976).
- 31 ЖОВТНЯ - 90 років від дня народження Й.А.Кадученка - Героя Радянського Союзу. Народився в смт.Старій Ушиці Кам'янець-Подільського району.
- 10 Листопада - 195 років від дня народження В.І.Даля (1801-1872) - прозаїка, лексикографа, етнографа. Будучи військовим лікарем, у січні 1831 року прибув до Кам'янець-Подільського для боротьби з епідемією холери. У селах Черче, Голенищеве, Чорнокозинці записав легенди. Враження від перебування у Кам'янці склали основу повісті "Подільянка".
- 10 Листопада - 50 років від дня народження П.А.Ладигенського - композитора, педагога. Народився в м.Кам'янець-Подільському. 15

- 14 листопада - 85 років від дня народження І.С.Андрощука - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Ганнопіль Славутського району (1911).
- 15 Листопада - 105 років від дня народження І.М.Печука - вченого в галузі гірничої справи, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України. Народився в Летичеві (1891-1970).
- 18 Листопада - 65 років з часу виходу першого номеру газети "Вперед" - органу Ярмолинецької районної Ради народних депутатів.
- 24 Листопада - 60 років від дня народження Ю.М.Коляно - українського вченого в галузі термомеханіки, доктора технічних наук, професора, лауреата Державної премії України (1981р. Народився в с.Трительники Волочеського району.
- 5 ГРУДНЯ - 60 років з дня народження Л.Т.Пастушенка прозаїка. Автор книжок "Трое проти одного", "Полиновий трунок", "Лист до запитання". Народився в с.Говори Віньковецького району.

- 5 ГРУДНЯ - 85 років від дня народження С.І.Гроша - українського живописця, заслуженого діяча мистецтва України. Народився в с.Браженці Полонського району (1911-1990).
- 13 ГРУДНЯ - 75 років з дня народження А.Ю.Дячука - Героя Радянського Союзу. Народився в с.Великі Орлиці Красилівського району (1921-1945).
- 15 ГРУДНЯ - 70 років від дня народження В.П.Вовкодава - краєзнавця - історика, етнографа, фольклориста, музеєзнавця Поділля. Народився в с.Лозни Летичівського району.
- 22 ГРУДНЯ 60 років з дня смерті М.О.Островського-письменника, автора романів "Як гартувалася сталь" "Народжені бурєю".
- ГРУДЕНЬ - 55 років з часу створення Славутського міжрайонного підпільного комітету.
- ГРУДЕНЬ - 555 років з часу першої згадки про Білогір'я (до 1946 року - Ляхівці).

- ✓ 1996 - 1000-ліття м.Полонного.
- 1996 - ~~565~~ років с.Шарівка Ярмолинецького району. (1811р)
- ✓ 1996 - 405 років с.Чотирбоки Шепетівського району.
- ✓ 1996 - 575 років с.Полякове Теофіпольського району.
- ✓ 1996 - 495 років с.Пилява Старосинявського району.
- 1996 - 410 років с.Остропіль Старокостянтинівського району.
- ✓ 1996 - 585 років смт.Летичів.
- ✓ 1996 - 590 років с.Сокіл Кам'янець-Подільського району.
- ✓ 1996 - 565 років с.Жванець Кам'янець-Подільського району
- 1996 - 565 років з часу першої згадки про с.Миньківці-Дунавецького району.
- ✓ 1996 - 395 років з часу першої згадки про с.Сахнівці Ізяславського району.
- 1996 - 180 років від дня народження Антона Коціпінського польського і українського композитора, етнографа і педагога. Народився в с.Андрихів, поблизу Кракова (Польща). В 1845-1849 р.р. жив у Кам'янці-Подільському.
- 1996 - 135 років від дня народження П.Ф.Вікула - краєзнавця, фольклориста Поділля, Історика церкви, члена Подільського Історико-археологічного товариства. 1893-1903 - завідувач епархіальною бібліотекою. Батько професора М.П.Вікула. Народився у м.Кам'янці-Подільському (1861-1923).

- 1996 - 125 років від дня народження Ю.П.Філя (1871-193?) - краєзнавця Поділля, літературознавця, етнографа, вченого секретаря Кам'янець-Подільського наукового при УАН товариства. У 20-ті роки викладав українську літературу в Кам'янець-Подільському. ІНО, член редколегії "Записок" наукового товариства. Був репресований у справі СВУ.
- 1996 - 160 років від дня народження М.Бернацького - польського поета - гумориста. Автор близько 12-ти сатиричних віршованих збірок, політичних памфлетів. Переклав з французького Веранже. Народився в с.Зеленче Дунаєвського району (1836-1901).
- 1996 - 95 років від дня народження Г.У.Павлика - прозаїка, учасника Великої Вітчизняної війни. Автор мемуарів "Від Бугу до Волги", "Знову над Бугом зорі". Народився в с.Бахматівці Хмельницького району (1901-1978).
- 1996 - 90 років від дня народження Й.С.Загаєвського - доктора ветеринарних наук, професора. Народився в с.Заріччі Ізяславського району.
- 1996 - 80 років від дня народження Б.Я.Первомайського - доктора медичних наук, професора. Народився в с.Стара Ушиця Кам'янець-Подільського району

- 1996 - 65 років з часу виходу першого номеру газети
"Городоцький вісник" - органу Городоцької район-
ної Ради народних депутатів.
- 1996 - 75 років з часу виходу першого номеру "Летичівсь-
кої газети" - органу Летичівської районної Ради
народних депутатів.
- 1996 - 40 років з часу виходу альманаху "Кам'янець-
Подільський".

І СІЧНЯ 130 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-
ПОДІЛЬСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МІСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ
ІМ.В.П.ЗАТОНСЬКОГО.

І січня 1866 року відбулося офіційне відкриття бібліотеки в Кам'янці-Подільському. Бібліотека не мала свого приміщення і кошторису, вона утримувалася, головним чином, за кошти, зібрані з читачів і шляхом пожертвувань. Річний внесок за користування книгами становив 5 і більше крб. Невеликий книжковий фонд бібліотеки складався переважно з релігійно-богославської і монархічно-політичної літератури.

Згодом бібліотека одержала хороше приміщення, її книжковий фонд швидко поповнився потрібною літературою. У 1939 році на її стелажах уже було близько 70 тисяч книг.

У роки Великої Вітчизняної війни приміщення бібліотеки було зруйновано (1941 р.). Після визволення міста від гітлерівських окупантів бібліотека відновила свою роботу.

В рік сторічного ювілею її книжковий фонд складався з 90 тисяч томів літератури з різних галузей знань.

Свій 130-річний ювілей бібліотека відзначає в одному з кращих будинків міста. Її фонд зріс до 128 тисяч прим. Ними лише у 1994 році користувалося 8.000 читачів, яким видано понад 148 тисяч різноманітних видань.

Бібліотека проводить велику роботу по відродженню культурно-Історичних традицій краю, на допомогу навчальному процесу. Заслужовує на увагу кімната народознавства в ЦМБ, в якій проводиться змістовна краєзнавча і народознавча робота.

ЛІТЕРАТУРА :

СЛОБОДЯН М. Біля витоків народного буття. //Укр. культура.-1995.-№ 5-6.-С.14.

СИС Т. Центр культури і знань. //Рад.Поділля.-1991.-26 лют.

Кам'янець-Поділ.ЦМБ Ім.Затонського - 125 років.

МІСЬКИЙ книгозбірні - 125. //Прапор Ж. тня.-1991.-12 лют.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл.-К.:УРС, 1971.-706 с.

Кам'янець-Поділ.С-ка Ім.В.П.Затонського - С.304.

ГУМЕНІЖ С.К., Морський М.Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник - Львів, 1983.-120с.

Кам'янець-Поділ.б-ка Ім.В.П.Затонського - С.48.

СРІТЛИЦЯ народознавства: з практики роботи Кам'янець-Поділ.централ.Іськ.б-ки Ім.В.П.Затонського /В.І.Леонов.-Хмельницький, 1994.-11с.-(обл.наук.б-ка Ім.М.Островського)

БЕЛІК К. Шлях у сто років. //Рад.Поділля.-1966.-15 січ. Кам'янець-Поділ.б-ці - 100 років.

23 СІЧНЯ

75 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

В.С.СЕМЕНОВСЬКОГО (1921-1992)

Володимир Самійлович Семеновський - український поет-пісняр. Народився у селі Кривин Славутського району в сім'ї селянина. У 1938 році закінчив Кривинську середню школу і вступив на філологічний факультет Житомирського педагогічного Інституту. У 1942 році, будучи в евакуації, закінчив Челябінський педагогічний Інститут. В листопаді 1942 року в числі курсантів Тюменського піхотного училища був направлений на Сталінградський фронт. У складі 37-ї Гвардійської Червонопрапорної стрілецької дивізії брав участь у боях на Курській дузі, а після лікування в госпіталі - на І-му Прибалтійському та І-му Українському фронтах.

Двічі поранений. Нагороджений орденом Вітчизняної війни І ступеня та багатьма медалями.

З 1946 року працював на вчительській та журналістській роботі в редакціях Житомирської, Рівненської та Хмельницької обласних газет, з 1961 року - старшим редактором обл. Іту.

Ім'я подільського поета відоме подолянцям ще з передвоєнних років. Друкуватися почав у 1938 році. Тоді в обласних та республіканських газетах, журналах з'явилися перші вірші юнака з Славутчини, які відразу привернули до себе увагу. Друкувався також в альманахах та колективних збірниках. Окремими виданнями вийшли збірки поезій

"Найрідніше" (1953 р.), "Де Дністер і Збруч" (1958 р.),
"Бойове хрещення" (1985 р.), "Сяйво калини" (1989 р.),
"Солов'ї прилетіли" (1991 р.). Співавтор антології Хмель-
ницьких поетів, яка вийшла у Болгарії.

Віршам В.Семеновського властива пісенна мелодійність,
тому багато з них і кладено професійними та самодіяльними
композиторами на музику. Такі пісні як "Дума про Устима
Кармалюка", "Дума про хліб", "Подільська сторона", "Украї-
но моя", "Щоб не сивіли матері", "Люблю тебе, Хмельниччино"
та інші входять до репертуару обласного ансамблю пісні і
танцю "Козаки Поділля" та колективів художньої са-модіяль-
ності.

ЛІТЕРАТУРА :

СОЛОВ'І прилетіли: Лірика.-Хмельницький, 1991.-96 с.

СЯЙВО калини: Пісні та вірші - Хмельницький: обло-
підграфвидав, 1989.-150с.

ДЕ ДНІСТЕР І Збруч: Поезії - Хмельницький, 1958.-
92с.

Х Х Х

КАРАСЬ П. "Земле подільська, рідний мій край":
До 70-річчя з дня народження поета //Рад.Поділля.-1991.-
19 січ.-С.5

БОЙОВЕ хрещення //Мацько В. Злотонить.-Кам'янець-
Подільський, 1994.-С.182-185.

МОЛОДИСТЬ приходить у віршах //Хмельницький вечір-
ній.-1991.-8 трав.

КОЗАК С. Вірші з фронту: (Про творчість В.Семеновського) //Рад.Україна.-1984.-10 черв.

ПАМ'ЯТІ поета //Прескурія.-1992.-5 верес.

ПАМ'ЯТІ поета - земляка //Трудівник Полісся.-1992.-
15 верес.

СЕМЕНОВСЬКИЙ Володимир Самійлович //Письменники
Хмельниччини: Бібліогр.показч.- Хмельницький, 1989.-С.42-
43.

3 ЛЮТОГО

90 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

С.В.КУКУРУЗА (1906-1979)

Кукуруза Сергій Васильович - український і казахський художник-графік, член Спілки художників СРСР. Народився в мальовничому селі Подільське на Кам'янеччині. Шлях у професійне мистецтво був довгим і нелегким. У 1921 році - навчання в художньо-промисловій школі міста Кам'янця-Подільського, у відомого художника Гагенмейстера.

У 1930-ті роки Сергій Кукуруза - студент факультету графіки Київського художнього Інституту, у 1936 році він направляється на навчання до Московського художнього Інституту ім.В.І.Сурикова. Здобувши кваліфікацію художника-графіка, Сергій Васильович близько 50 років трудився на творчій ниві.

З 1941 по 1972 р.р. жив і працював у Казахстані, в м.Актюбинську, якому присвятив багато художніх робіт. З 1958 року Сергій Васильович Кукуруза - член Спілки художників СРСР. За плідну трудову і творчу діяльність на казахській землі, яка не тільки широко прийняла подільського митця, а й високо оцінила його талант, Сергію Васильовичу було присвоєно звання Заслуженого вчителя Казахстану та Заслуженого діяча мистецтв Казахстану.

У 1972 році Кукуруза переїжджає до рідної Хмельниччини і назавжди поселяється у м.Кам'янці-Подільському. Викладає в дитячій художній школі. І з головою поринає у творчість. Тут він створив близько 500 гравюр.

А всього у творчому доробку С.В.Кукурузи близько 2.500 гравюр. Його твори зберігаються в музеях багатьох міст колишнього Радянського Союзу, в т.ч. Кам'янці-Подільському і Хмельницькому.

До останнього дня свого життя Сергій Васильович був на трудовому посту, дарував людям добро, творіння розуму, серця і рук.

26 вересня 1979 року С.В.Кукурузи не стало. Похований він у м.Кам'янці-Подільському.

ЛІТЕРАТУРА:

КУКУРУЗА С. По рідних місцях: (Гравюри "Архітектурні пам'ятники Поділля") //Соц.культура.-1973.-№ 2.-С.25.

КУКУРУЗА Сергей: Каталог выставк", посвященной 60-летию со дня рождения и 35-летию творческой деятельности.-Алма-Ата, 1967.-36с.

Х Х Х

ІЛІНСЬКИЙ В.М. Художник Сергій Васильович Кукуруза //Духовні витоки Поділля: творчі історії краю. Ч.І.Матеріали міжнар.наук.практ.конф.-Хмельницький, 1994.-С.134-137.

БЕЗРУЧНО Л. Лірик мужній і ніжний (художник - графік з м.Кам'янця-Подільського) //Поділ.вісті.-1992.-27 серп.

КУКУРУЗА Сергей Васильевич: график, сценограф //Декоратив.искусство СССР.-1990.-№ 9.-С.33.

Коротка довідка про художника, його фото.

ВІКТОРОВ В. Кімната - музей художника (в Кам'янець-Подільськ.дит.худ.шк.) //Прапор Жовтня.-1980.-23 лип.

80 РОКІВ з дня народження Кукурузи Сергія Васильовича //Відзначення значених і пам'ятних дат Хмельниччини в 1986 році: (Метод.рекомендації на допомогу бібліотечн. працівникам) - Хмельницький, 1985.-С.7-8.

СЕРГІЙ Васильович Кукуруза: (Некролог) //Прапор Жовтня.-1979.-28 верес.

КУКУРУЗА Сергія Васильович (1906-1979) //Артисти, композитори, художники Хмельниччини: (Бібліогр.показч.) - Хмельницький, 1989.-С.48-49.

В 1561 році на місці села Колишенці засновано місто Старокостянтинів. Поблизу міста відбулися запеклі бої селянсько-козацьких загонів К.Косинського з військами князя К.Острозького, козаків М.Кривоноса з військами магната Е.Вишневецького в липні 1648 р., селянсько-козацького війська Б.Хмельницького з польсько-шляхетськими військами у вересні 1648 р. І червні 1649 р. У 1793 р. місто в складі Правобережної України возз'єднано з Росією. В 1823-1824 рр. у Старокостянтиніві містилося одне з відділень декабристської організації - Товариство об'єднаних слов'ян.

Радянську владу встановлено в грудні 1917 р. У червні-липні 1919 р. полки Червоної армії здійснили Старокостянтинівсько-Проскурівську операцію по ліквідації прориву фронту І-ї Української армії на Проскурівському напрямі військами Директорії. В цих боях особливо відзначилася І-ша Українська дивізія під командуванням М.О.Щорса.

На сьогодні Старокостянтинів значний промисловий і культурно-освітній центр Хмельщини. Тут діють заводи "Металіст", пресових вузлів, асфальтовий, залізобетонних шпал, сухого знежиреного молока, цукровий, хлібний, продуктів, комбікормовий, фабрика побутових товарів, елеватор та ін.

Мережа навчальних і культурно-освітніх закладів складається з профтехучилища, 7 загальноосвітніх, музичної, художньої та спортивної шкіл, Будинку культури і 9 бібліотек. У місті діють 7 медичних закладів. У Старокостянтинові народилися український історик О.І.Баранович, літературознавець П.П.Вербицький, єврейський поет і драматург А.Гольдфальден, поетеса Т.А.Севернюк, театрознавець і журналіст В.А.Чаговець.

Із пам'ятників архітектури зберігся відомий замок князів Острозьких у стилі ренесансу (1571 р.)

ЛІТЕРАТУРА :

ОПИСАНИЕ города Староконстантинова от начала основания до наших дней (1561-1884) /Составил Н.И.Зуц - Староконстантинов, 1884.-86 с.

КОЧУБЕЙ В. Декавний Історико-культурний заповідник у м.Старокостянтинові: Провідник.-(В.М.): Вид-во "Рух", 1933.-48с.-(Нар.комісаріат освіти УСРР Укр.комітет охорони пам'ятників культури).

ГАСЕК І.П. Мотенко І.А. Старокостянтинів //Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т. Хмельницька обл.-К., 1971.-С.438-500.

ЕВТУШОК М., Мех В. Старокостянтинів: Іст.-краєзн.нарис. Хмельницький: Ред.видав.відділ, 1992.-30 с.

ЕВТУШОК М., Мех В. Де злились І-копоть І Случ: (З Історії м.Старокостянтинова)// Рад.Поділля.-1991.-16 берез.

ПАЖИМСЬКИЙ О., Олійник Л. Січові стрільці І уряд УНР (1919 р.) в Старокостянтинові //Життя Старокостянтинівщини.- 1993.-28 серп., І верес.

НАЗАРЕНКО Е. Старокостянтинівська фортеця //Життя Старокостянтинівщини.-1994.-18, 21 трав.

СТАРОКОСТЯНТИНІВ //УРЕ.-2-е вид.-К., 1983.-Т.10.- С.50.

СТАРОКОНСТАНТИНОВ //Ковтун В.В. Города Украины: (Экон.- геогр.справочник).-К., 1990.-С.239.

СТАРОКОНСТАНТИНОВ //Игнашин И.А. Охрана памятников истории и культуры: Справ.пособие.-К., 1990.-С.208.

М.СТАРОКОСТЯНТИНІВ (1561 р.) //Історія міст І сіл Хмельниц.обл.: (Ретроспект.бібліогр.показч.) - Хмельницький, 1987.-С.259-269.

21 КВІТНЯ

90 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ "ПРОСВІТИ"
НА ПОДІЛЛІ.

Після революційних подій 1905 року почали виникати різноманітні організації та товариства, серед яких чільне місце належало "Просвітам", що проводили значну українознавчу роботу, пробуджуючи любов до рідного слова і краю.

Вже на початку січня 1906 року в Кам'янці виник осередок "Просвіта", найактивнішими діячами якого були Олімпіада Пашенко, Юхим Сіцінський, Кирило Стиранкевич, Володимир Чехівський, Кость Солуха, Віктор Приходько, Микола Яворський та Ін.

21 квітня 1906 року зареєстровано кам'янецьку "Просвіту" затверджено її статут. Тому ця дата і вважається початком офіційної діяльності "Просвіти" на Поділлі. Перше засідання товариства відбулося 8 травня 1906 року. Обрано керівний склад. Незмінним її головою був лікар К.Г.Солуха аж до смерті (1922 р.), заступником голови – С.М.Іваницький – викладач духовної семінарії. Юхим Сіцінський був чільним членом управи "Просвіти", дорадником з культурно-освітніх питань.

Головною метою просвітняни вважали "допомогу культурно-просвітньому розвитку на Поділлі". Вже 1-го червня вони відкрили бібліотеку – читальню, організували пересувний пункт торгівлі літературою. Влаштувалися також національні гуляння та вистави.

Основна увага приділялась розширенню мережі "Просвіти" в селах. По губернії розіслано статут товариства. Член "Просвіти" В.Приходько писав, що бібліотеки - читальні було відкрито приблизно в 20-30 селах.

Просвітяни намагались діяти легально, щоб якнайдовше зберегти осередки українства, проте події 1906-1907р.р. завдали відчутного удару по "Просвіті".

Під час національно-визвольних змагань подільська "Просвіта" набирає нового змісту, а особливо, коли Кам'янець-Подільський стає столицею УНР. Тепер секретарські обов'язки покладені на майбутнього мистецтвознавця Володимира Січинського (найменший син Юхима Січинського). Він же й редагує просвітянську газету "Життя Поділля". В цей час серед просвітян беруть активну участь вчені Кость Широцький, Іван Кревецький, Антоній Гриневич та інші. Значну допомогу просвітянам надавали викладачі університету на чолі з Іваном Огієнком. Особливо активну участь брали просвітяни в українізації шкіл, церкви, проведенні Шевченківських свят.

З приходом більшовицької влади діяльність "Просвіти" згортається, а згодом і зовсім припиняється. Замість просвітянських хат-читель утворюються сельбуди (селянські будинки). Майже всі члени "Просвіти" були зараховані до розряду націоналістів й арештовані, понижені в сталінських катівнях.

З вибухом другої світової війни в січні 1942 року з'являються осередки "Просвіти" в Проскуріві, Вінниці, Кам'янці-Подільському, Старокостянтинові, Дунаївцях, Шепетівці, Летичеві, Меджибожі. В місцевих газетах друкується збірка інформація про життя просвітян під дулом автомата, спогади про голод 1933 року, репресії тощо.

На сьогоднішній день не відомо, хто саме в роки війни очолював осередки "Просвіти" на Поділлі. адже документів ніяких не збереглося. Із розповідей старожилів відомо, що з середини 1943 року діяльність "Просвіти" згасла.

Наприкінці 1988 року в області створюється Товариство української мови Імені Т.Г.Шевченка на чолі з письменником колом Магеров. У 1992 році ТУМ реорганізовується в обласне товариство "Просвіта", яке очолює письменник Василь Горбатов, а з 1994 - літературознавець Віталій Мацько. Оновлена подільська "Просвіта" зустрічає свій 90-літній ювілей відчутним внеском у творенні незалежної української держави.

ЛІТЕРАТУРА :

ПЕРША подільська "Просвіта" // Приходько В. Під сонцем Поділля: Спогади Ч.І - 4-е вид. - Нью-Йорк - Мюнхен, 1967. - С. 94-183.

ЛОЗОВИЙ В.С. Діяльність подільської "Просвіти" // Культура Поділля: Історія і сучасність: Матеріали II наук.-практ. конф., присвяченої 500-річчю м.Хмельницького.-Хмельницький, 1993. -С. 281-283.

НАЗАРЕНКО Е. "Пр освіта" на Поділлі //Ровесник.-
1993.-3 квіт.

НАЗАРЕНКО Е. Кам"янецька "Просвіта" //Ділове Поділля.-
1995.-10 берез.

НАЗАРЕНКО Е. "Просвіта" і Кам"янець-Поділ.університет
//Ровесник.-1993.-16 жовт.

НЕСТЕРЕНКО В. "Просвіта" на Кам"яничині в 1921-1922
роках //Кам"янець-Поділ.вісник.-1995.-II лют.

НАЗАРЕНКО Е. "Просвіта" у Проскуріві і повіті. //Прос-
курів.-1994.-7 верес.

НАЗАРЕНКО Е. "Дністер" витікає із "Просвіти": З минулих
літ //Ровесник.-1993.-I трав.

НАЗАРЕНКО Е. Творчість Степана Руданського і "Просві-
та" //Ровесник.-1994.-22 січ.

ОКІПНИЙ В. "Родовід" став "Просвітою" //Поділ.віст.-
1992.-17 листоп.

ГАЛИЦЬКИЙ В. Слово і діло //Ровесник.-1992.-3 жовт.
Про обл.т-во "Просвіта"

ЗАХАРЧУК Н. Народний дім "Просвіти" //Поділ.віст.-
1992.-17 жовт.

Вперше Меджибіж згадується в Іпатіївському літописі 1146 року, коли київський князь Ізяслав передав Святославу Всеволодовичу у володіння п'ять «іст, у т.ч. "Межибожье". Залишки городища XI-XIII ст., які частково збереглися й до наших днів, свідчать, що Меджибіж на той час був значним населеним пунктом і одним з добре укріплених прикордонних «іст Київської Русі на Заході.

Після загарбання Західного Поділля шляхтською Польшею в 1434 році Меджибіж увійшов до складу Летичівського повіту. Оскільки «істо знаходилося на стику Чорного і Кучманського шляхів, по яких Кричські татари вривалися на подільські землі, Меджибізький замок перетворився на важливий оборонний пункт. В кінці XV ст. приступили до його перебудови, але фортифікації, які збереглися до наших днів, споруджені в основному в XVI ст.

У 1593 році «істо отримало магдебурське право. У Меджибожі створюється магистрат, організовується ремісничі цехи – ткацький, гончарський, ковальський, шевський та кравецький. Зростає значення Меджибожа як торговельного центру. На початку ХУП ст. у ньому налічувалось 12 тисяч жителів.

Важливим осередком освітньої роботи було братство, яке відігравало певну роль у культурному і політичному житті «іста. Меджибізьке братство підтримувало тісні зв'язки

зі Львовом, Києвом та Іншими Істами.

За бурхливих часів Визвольної війни українського народу 1648-1654 років під проводом Б.Хмельницького Меджибізький замок був свідком багатьох битв. Тут дили свої зағони Максим Кривоніс та Данило Нечай, двічі зупинявся у Меджибожі Богдан Хмельницький.

Великого лиха зазнавало місто від частих татарських набігів. Протягом 27 років ним володіли турки. Пізніше Меджибіж, як і все Поділля, знову опинилося у складі Польщі.

Після польського повстання 1830-1831 років Меджибіж був переданий царським урядом військовоу відомству. Тут було створено військове поселення.

Нині Меджибіж - селище міського типу Лeticівеького району. Тут діє плодоконсервний завод, автотранспортне підприємство, рибкомібинат та ін.

До наших днів у Меджибожі зберігся замок - один з найбільш типових споруд оборонної архітектури на Україні, який приваблює численних туристів з різних країн.

ЛІТЕРАТУРА:

ПІНЧАК М. Меджибіж та його скарби: Путівник.- Львів: Каменяр, 1982.-31с., 8 л.іл.

В'ЯЗОВЕЦЬКИЙ В.М., Лазаренко І.С. Меджибіж //Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл.-К., 1971.- С.408-418.

ЛОГВИН Г.Н. Замок в Меджибожі: Памятник архитектуры
XVI ст. - Летицїв, 1995.-16 с.

АБЛИЦОВЕ На перехресті Історичних шляхів: фортеці
України: Меджибізька //Голос України.-1995.-10 черв.-
С.13.

НАТОЧІЙ І. Фортеця над Бугом //Нова генерація.-
1991.-№ 9.-С.19-21.

СТОРЧАК Ю. Меджибіж //Гарт.-1993.-13 лют.-С.4-
(Замкова Україна).

ПАЛОМНИЦТВО... у Меджибіж (делегації хасидів з Кана-
ди, США, Голландії, Великобританії на могилу основополож-
ника хасидизму) //Корчагінець.-1989.-3 груд.

МЕДЖИБІЖ //УІЗ.- 2-е вид.-К., 1981.-Т.6.-С.428.

МЕДЖИБІЖ //Географічна енциклопедія України.-К.,
1990.-Т.2.-С.333.

МЕДЖИБОЖ, нп.Летичев.р-н //Игнаткин И.А. Охрана
памятников истории и культуры: Справ.пособие.-К., 1990.-
С.196.

СМТ МЕДЖИБІЖ (1146 р.) // Історія міст і сіл
Хмельницької обл.: (Ретроспект.бібліогр.покази.) -
Хмельницький, 1993.-С.214-216.

У травні 1901 року в Проскуріві (нині Хмельницькому) була заснована бібліотека Ієні О.С.Пушкіна. Спочатку це була, так звана, народна читальня, створена на добровільні внески прогресивної громадськості. Бібліотека була платною, і це обмежувало можливість користування її фондами. За період свого існування бібліотека двічі відновлювала свої фонди. У 1918 - 1920 роках її пограбували іноземні інтервенти, в 1941-1944 роках - фашистські загарбники.

З 1923 по 1930 рік і з 1935 по 1940 рік вона виконувала функції Проскурівського окружного методичного центру, з 1941 року - обласної бібліотеки. У 1948 році книгозбірні присвоєно ім'я М.О.Островського.

Сьогодні бібліотека є одним з найбільших книгосховищ області, депозитарієм літератури про Хмельниччину, центром організаційно-методичної роботи і координації діяльності бібліотек усіх систем і відомств. Її по праву називають духовною скарбницею знань. Адже у фондах ОУНБ зібрано близько мільйона примірників творів друку на 15 мовах світу, серед яких більше 4-х тисяч дореволюційних видань, цінних і рідкісних книг. Щорічно, попри труднощі, бібліотека поповнюється новою літературою з різних галузей знань, передплачує близько 200 назв газет, 400 назв журналів та інформаційних видань.

До послуг читачів змістовна фонотека, у якій зосереджено понад 10 тисяч грамзаписів, слайдів, діафільмів, 18 тисяч нот. Бібліотека стала справжнім інформаційним і культурним центром міста і області, яка щорічно обслуговує понад 22 тисячі читачів, їм видається близько 500 тисяч книг та інших видань.

Для оперативного і якісного задоволення принципово нових інтересів і запитів провідних категорій читачів удосконалюється структура бібліотеки, створюються нові відділи та сектори. Всього їх функціонує 17, у яких працює 78 кваліфікованих спеціалістів.

ЛІТЕРАТУРА :

ЗА ВІДМІННУ роботу: П о присвоєння обл.б-ці Імені М.Островського звання "Бібліотека відмінної роботи" // Культура і життя.-1970.-10 груд.

ХМЕЛЬНИЦЬКА державна обласна універсальна наукова бібліотека Ім.М.Островського: Буклет.-Хмельницький, 1989.
- 10с.

ВАСИЛИШІНА В.О. Обласна універсальна наукова бібліотека та система її пріоритетів //Культура Поділля: Історія і сучасність: Матеріали другої науково-практ.конф.-Хмельницький, 1993.-С.181-182.

КРАЄЗНАВСТВО І бібліотека: (Респ.наук.практ.конф. працівників обл.б-к у Хмельницькому) //Корчакінець.-1993.-10 верес.

КАРВАН С.Д. Скарбниця мудрості і знань: До 90-річчя
обл.наук.б-ки І.М.Островського //Рад.Поділля.-1991.-
23 квіт.

ВЕРЕСТОК О. На шляху відродження //КорчакІнець.-
1991.-22 квіт.

Робота б-ки Ім.М.Островського по відродженню укр.
мови.

КАРАСЬ П. Добродення книжкової світлиці (90-річчя
ХОУНБ) //Рад.Поділля.-1991.-26 квіт.

КАРВАН С.Д. Ветерани бібліотечної праці Хмельницької
обласної універсальної наукової бібліотеки //Духовні
витоки Поділля: творчі історії краю. Ч.І. Матеріали міжнар.
наук.-практ.конф.-Хмельницький, 1994.-С.185-188.

ВАСИЛИШИНА В.О. Обласна бібліотека: постаті директо-
рів //Духовні витоки Поділля, творчі історії краю. Ч.І.
Матеріали міжнар.наук.практ.конф. - Хмельницький, 1994.-
С.188-192.

ТРАВЕНЬ 200 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ С.Х.ХОТОВИЦЬ-
КОГО (1796-30.ІІ.1885)

Степан Хомич Хотовицький - відомий російський та український акушер і педіатр. Народився у м.Красиліві. У 1817 році закінчив Петербурзьку медико-хірургічну академію. З 1818 по 1822 рік перебував за кордоном у відрядженні. У 1823 р. захистив дисертацію на звання доктора медицини, в якій узагальнив стан педіатрії і гінекології в Західній Європі. В цьому ж році призначається ад'ютант професором медико-хірургічної академії і відряджається в Астрахань для боротьби з холерою. У 1830 р. Хотовицький - екстраординарний, а з 1832 р. - ординарний професор кафедри акушерства, жіночих і дитячих хвороб. Цю кафедру очолював до 1847 року. Він створив акушерську клініку медико-хірургічної академії. Перший серед російських вчених став повний курс дитячих хвороб, включаючи і Інфекції дитячого віку. З 1833 по 1839 роки був редактором "Военно-медицинского журнала", в якому опублікував ряд оригінальних статей по акушерству. Протягом 1844-1863 р.р. вийшло 10 видань "Врачебно-народного наставления". У 1847 р. видана "Педиатрика" - перше російське видання по педіатрії.

У 1842 р. Хотовицький затверджений в званні академіка. У 1847 р. призначений членом медичинської ради і обраний почесним академіком.

Нині одна з вулиць обласного центру носить ім'я основоположника вітчизняної школи педіатрії і акушерства С.Х.Хотовицького.

ЛІТЕРАТУРА :

ВАЙЛЬ В.С. С.Ф.Хотовицький.-Л.: Медгіз, 1949.-
127 с.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницьк. обл.-
К.:УРЕ, 1971.-706 с.

Про С.Х.Хотовицького - С.367.

ШАХРАЙ Л. Джерела пам'яті //Красилів.вісник.-1994.-
10 верес.

ІУМЕНЮК С.К. Задля здоров'я дітей //Подільської
землі сини: 36. - Хмельницький, 1993.-С.117-118.

КОЦОБА М. Видатний земляк //Зоря комунізму.-1979.-
27 верес.

ХОТОВИЦЬКА В. Академік Із Красилова //Рад.Поділля.-
1971.-17 квІт.

ХОТОВИЦЬКИЙ Степан Фомич //БМЗ.-3-є изд.-М., 1986.-Т.27
С.309.

ХОТОВИЦЬКИЙ Степан Хомич //УРЕ.-2-є вид.-К., 1985.-
Т.12.-С.175.

190 років з дня народження Хотовицького С.Х. //
Відзначення значущих і пам'ятних дат Хмельниччини в 1996
році- Хмельницький, 1995.-С.14.

ХОТОВИЦЬКИЙ Степан Хо-ич //Вчені Х-ельниччини
(Бібліогр. покажч.) - Х-ельницький, 1988.-С.12.

25 ЛИПНЯ

130 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.П.ЛЕВИЦЬКОГО
(1866-1932).

Модест Пилипович Левицький (літературний псевдонім М.Пилипович, Виборний, Макогоненко) – український письменник, публіцист, народився в с.Вихилівка Ярмолинецького району в родині дрібного поміщика. Він закінчив два факультети Київського університету (Історико-філологічний у 1888 році та медичний – у 1893 році) і працював лікарем на Волині. Саме тоді, коли батьки Леся Українки проживали в с.Колодяжне, що поблизу Ковеля, М.Левицький обіймав посаду ковельського повітового лікаря. Він приятелював з родиною Косачів, часто бував у них, до нього Леся зверталася за допомогою у важкі хвилини. У багатьох листах до рідних та друзів Леся Українка згадує свого лікаря і приятеля М.Левицького.

У 1917 – 1927 р.р. Левицький жив у Греції та Чехії, з 1927 р. – у Луцьку.

Друкуватися почав у 1901 році. М.Левицький – автор ряду художніх творів, граматики української мови та науково-популярних праць з медицини. У 1907 році вийшла його збірка "Оповідання", де змальовував нуждене життя селян та міської бідноти, викрив сваволю урядовців. Перу Левицького належать п'єси "В клуні" та "Безпартійний", а також роман "Перша руїна" і стогади лікаря, що залишилися в рукописах.

ЛІТЕРАТУРА:

СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Краса України - Поділля: Літ.карта Хмельниччини.- Хмельницький, 1991.-48 с.

Левицький М.П. - С.25, 28.

ЛЕВИЦЬКИЙ М.П. //Мацько В. Літературне Поділля.- Хмельницький, 1991.-С.41-42.

ІСТОРІЯ міст і сіл УРСР. Хмельницька обл.-К.: УРВ, 1971.-706 с.

Левицький М.П. - С.41, 672.

ЛЕВИЦЬКИЙ М.П. // УРЕ.- 2-е вид.-К.,1981.-Т.6.-С.89.

ЛЕВИЦЬКИЙ Модест Пилипович. //Письменники Хмельниччини Бібліогр.показч.- Хмельницький, 1989.-С.26.

4 ЖОВТНЯ

105 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ОСВАЛЬДА
БУРГАРДТА (Д.КЛЕНА)
(1891 - 1947)

Освальд Фрідріхович Бургардт (Юрій Клен) - видатний поет, прозаїк, перекладач, літературознавець, ім'я якого тривалий час замовчувалося.

Народився Освальд Бургардт у селі Сербинівці Старокостянтинівського району в родині німецьких колоністів. Для родини Бургардтів Україна стала другою матір'ю. Прищеплюючи дітям любов до рідної мови, традицій і звичаїв, батьки водночас виховували їх у дусі поваги до українського народу, української землі.

Після здобуття перших азів науки батьки віддають хлопця навчатися до Славутської чоловічої гімназії. Згодом сім'я переїхала до Києва. Там Освальд закінчив із золотою медаллю Першу гімназію, а невдовзі вступив до університету. 1920 року він закінчує університетське навчання і йде вчитися в аспірантуру, де студіює германістику і отримує диплом першого ступеня.

1920 року він сходиться з М.Зеровим у Баршівському соціально-економічному технікумі, куди їх запросив на роботу директор М.Сімашкевич. Саме у Баршівцях, що під Києвом, народжується літературна група неокласиків (М.Драй - Хмара, М.Рильський, О.Бургардт, П.Йилипович, М.Зеров). Всі вони виховані на кращих зразках світового мистецтва, а тому обстоювали культуру поетичного слова, мислення, красу і мудрість.

А через рік, влітку 1921 року, наш земляк був заарештований, як небезпечний буржуазний злочинець. Він сидів у в'язницях Пирятина, Гребінки, Полтави. Дякуючи клопотанням друзів Ю.Клена було звільнено. А коли в країні розпочався нечуваний терор, він змушений був емігрувати на батьківшину своїх предків.

Друкуватися О.Бургардт почав ще 1915 року. Багато працював над перекладами творів Е.Верхарна, В.Шекспіра, Ч.Діккенса та інших. Його перу належать літературознавчі розвідки "Леся Українка і Гейне" (1927), "Гейне в українських перекладах" (1930), "Спогади про неокласиків" (1946). Видрукував збірку поезій "Маравели" (1943), поеми "Жанна Д'Арк" (1936), "Прокляті роки" (1937), "Попіл Імперії" (1946-1957).

Працював Юрій Клен досить інтенсивно. Він пропагував на Заході твори Шевченка, неокласиків, перекладав на німецьку.

Помер несподівано. Захворів на запалення легенів, кілька днів пролежав у лікарні й 30 жовтня 1947 року в Аусбурзі (Німеччина) закінчився його земний шлях.

Твори письменника - земляка лише тепер повертаються на батьківшину, до свого читача.

ЛІТЕРАТУРА ТВОРИ:

КОРТЕС; Японія; Сковорода; Попіл Імперії: (уривок):
(Поезії) //Укр.слово: Хрестоматія укр.літ. та літ.критики
48

XX ст.: (У 3-х кн.) Кн.І.-К., 1994.-С.605-613.

СКОВОРОДА; Осінь; Вожа Матір; Жовтень. 1917 р.,
В дорозі; "Не знаю..."; Україна; Соняшник : (З поеми
"Попіл Імперії"); Заповіт //Зорі крізь грати: Вибрані
вірші репресованих і замовчуваних поетів - Хмельницький,
1994.-С.8-30.

МАЙЖЕ елегія; В дорозі: (Вірші) //Слово і час.-1991.
№ 4.-С.45-46.

ДУМКИ НА ДОЗВІЛІ: (Публіцистика) //Слово і час.-
1991.-№ 4.-С.46-53.

ПРО ПИСЬМЕННИКА:

ЧИЖЕВСЬКИЙ Д. Юрій Клен, вчений та людина: Із спога-
дів. Написано 1949 //Укр.слово: Хрестоматія укр.літ. та
літ.критики XX ст.: (У 3-х кн.) Кн.І.-К., 1994.-С.613-
622.

МАЦЬКО В. Стелилась терниста дорога //Зорі крізь
грати: Вибрані вірші репресованих і замовчуваних поетів -
Хмельницький, 1994.-С.6-7.

КОВАЛІВ Ю. Один із нескорених : З життя нашого зем-
ляка, видат.укр.поета Юрія Клена //Рад.Поділля.-1991.-
3 жовт.

ТЯЖИЛІВСЬКИЙ П.Повернення Юрія Клена // Летиців.
газ.-1992.-7 жовт. 49

ОНИШКО О. Пророчі візії Дрія Клена: Антологія забутих
Імен //Поділ.висті.-1992.-10 верес.

ЕВТУШОК М. Ми з ним земляки //Світло жовтня.-1991.-
27 лип.

ЯНТАРЕНКО І. Гнаний вітром лихоліття: (До 100-річчя
укр.поета-земляка) //Корчагінець.-1991.-26 жовт.

4 ЖОВТНЯ минуло 100 років від дня народження Дрія
Клена //Корчагінець.-1991.-5 жовт.-С.10.

ОРЕСТ М. Заповіти Д.Клена //Укр.слово: Хрестоматія
укр.літ.та літ.критики ХХ ст.: (У 3-х кн.) Кн.І.-К.,1994.-
С.597-605.

ОСТРОВСЬКА Г. Пам'яті поета Клена //Шляхом жовтня.-
1991.-29 черв.

БУРГАРТ Освальд //Мацько В. Літературне Поділля.-
Хмельницький, 1991.-С.14.

З М І С Т

- ПЕРЕДМОВА	I
- ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ НА 1996 РІК....	3
- 130 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ.В.П.ЗАТОНСЬКОГО.....	22
- 75 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В.С.СЕМЕНОВСЬКОГО.....	24
- 90 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ С.В.КУКУРУЗИ.....	27
- 435 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ М.СТАРОКОСТЯНТИНОВА.....	30
- 90 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ "РОСВІТИ" НА ПОДІЛЛІ.....	33
- 850 РОКІВ З ЧАСУ ЛІТОПИСНОЇ ЗГАДКИ ПРО МЕДЖИБІЖ.....	37
- 95 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ.М. ОСТРОВСЬКОГО	40
- 200 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ С.Х.ХОТОВИЦЬКОГО.....	43
- 130 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.П.ЛЕВИЦЬКОГО.....	46
- 105 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ОСВАЛЬДА БУРГАРДТА (Ю.КЛЕНА)	48